VIKIPEDIYA

Rumin tili

Vikipediya, ochiq ensiklopediya

Rumin tili	
Milliy nomi	Limba română [limba ro'mɨnə]
Mamlakatlar	Ruminiya Moldova Rossiya Germaniya Ukraina Italiya
Rasmiylik holati	Ruminiya Moldova
Soʻzlashuvchilarning umumiy soni	25 million
Turkumlanishi	
Til oilasi	Hind-Yevropa tillari Roman tillari
Alifbosi	lotin
Til kodlari	
ISO 639-1	ro
ISO 639-2	rum (B); ron (T)
ISO 639-3	ron

Rumin tili — roman tillarining bolqonroman guruhiga mansub til, Ruminiya Respublikasining rasmiy tili. Ruminiyadan tashqari Moldaviya, Ukraina, Vengriya, Makedoniya, Bolgariya, Gretsiya, Germaniya, Slovakiya, Albaniya, AQSh va Kanadada tarqalgan. Soʻzlashuvchilarning umumiy soni 25 mln. kishiga yaqin. Rumin tilida banat, krishan, valashmoldavan, maramuresh; Ruminiyadan tashqarida makedonrumin, meglanrumin, istrorumin lahjalari mavjud.

Rumin tilida flektiv va analitik unsurlar birlashib kelgan. Unli tovushlar kattik va yumshoq talaffuz etiladi. Aniqlik artikli otdan keyin keladi; aniqlik va noaniqlik artikllari turlanadi; otlarda jins (rod) kategoriyasi 3 ta: mujskoy, jenskoy, sredniy. Rumin tilida slavyan tillariga xos soʻz yasovchi qoʻshimchalar ishlatiladi; leksikasida ham janubiy slavyan tillarining taʼsiri kuchli.

Rumin tilidagi dastlabki yozma yodgorliklar (maktublar, rasmiy ish qogʻozlari, diniy matnlarning tarjimalari) 16-asr boshlariga taalluqli. Adabiy Rumin tilining shakllanishi 17-asrdan boshlangan, badiiy adabiyot esa 18-asr oxirida paydo boʻlgan. Dastlabki davrlarda kirill alifbosidan foydalanilgan, 1860 yilda u lotin alifbosi bilan almashtirilgan.[1]

Rumin tili tillarning hindevropalik oilasiga roman guruhining balqan-roman guruhchasiga kiradi. Rumin tili Moldavan tiliga yaqin. Mana bu dialektlari oʻzgachadir: banatlik, krishanlik, muntyanlik, moldaviyalik (Moldova tarixiy oʻlkasining dialekti), maramureshlik Leksikada janubiy slavyanliklarning taʼsiri koʻp. Rumin tili balqanlik tilli ittifoqqa kiradi. Ilk yodgorliklari (xatlar, ish qogʻozlar, diniy matnlarning tarjimalari) 17 asrning boshlariga kiradi (tarixiy yilnomalar). Badiy adabiyot 18 asrning oxirlaridan boshlab paydo boʻla boshlaydi. Boshlanishida kirill alifbosi foydalanalab, 1860-yili lotin alifbosiga almashtirildi. Ruminiya xalqining 90 % dan ortigʻi rumin tilini oʻz ona tili deb biladi. Jahonda rumin tilida gaplashuvchilarning soni 20 million. Moldavan tili va boshqa dialektlari bilan qoʻshib hisoblaganda 25 millionni tashkil qiladi

Alibosi

A a	Ă ă	Â â	B b	C c	D d	E e	F f
G g	H h	I i	Î î	J j	K k	L l	M m
N n	O o	P p	Q q	R r	S s	Ș ș	T t
Ț ț	U u	V v	W w	X x	Y y	Z z	

Serbiya

Havolalar

- Onlayn-versiya slovarya „Dicționarul explicativ al limbii române“ (http://dexonline.ro/)
- Ruminskiy yazik v Internete (http://swamper.nm.ru/romana/) — podborka ssilok.

Manbalar

1. Oʻ zME. Birinchi jild. Toshkent, 2000-yil

Davlat va hududi, rumin tilida gaplashuvchilar

davlat	gaplashuvchilar (%)	gaplashuvchilar	aholi (2005)
Osiyo			
horasmiy:			
Isroil	3,7 %	250.000	6.800.000
Qozog'iston	0,1 %	20.054	14.953.126
Rossiya	0,12 %	178.000	145.537.200
Evropa			
norasmiy:			
Ruminiya	89,5 %	19 420 000	21 698 181
Moldova	9,7 %	328 642	3 388 071
1,5 %	29 512	2 031 992	
norasmiy:			
Timok (Serbiya)	5,9 %	42 075	712 050
Vengriya	0,8 %	80 000	10 198 315
Ukraina	0,8 %	409 600	48 055 439
Shimoliy Amerika			
norasmiy:			
Kanada	0,2 %	60 520	32 207 113
AQSh	0,11 %	300 000	281 421 906

Ushbu maqolada Oʻzbekiston milliy ensiklopediyasi (2000-2005) maʼlumotlaridan foydalanilgan.